

BALANÇ DE TEMPORADA

Eth Plan Director arturarà eth creishement sense contròtle

A. M. Eth nombre d'esquiaires a amendrit. Acabada era temporada 2003-2004, Baqueira-Beret a rebut 683.000 visites, un 4 % mens qu'ena campanha anteriora. Alavetz, era estacion n'auec 718.000. Segontes Baqueira, eth mau temps que hec pendent es dimenjades de hereuèr e març e que deishèc ua bona qualitat de nhèu an provocat aguest descens.

Eth Patronat Intercomarcau de Torisme auie auançat dejà qu'eth balanç de temporada non serie excellent. Aran registrèc en Nadau un 72,5% d'ocupacion otelèra e tà Cap d'An, era ocupacion pugèc enquiath 96%. Alavetz se registrèren es panes de lum que deishèren sense subministre electric a milèrs de personas, e se collapsèren es accèssi tara estacion. Ad açò s'í higeç era incapacitat deth Conselh Generau entà recuèlher era lordèra que s'auie apilerat enes carrèrs. Eth conselhèr de Comèrc e Torisme, Pere Esteve, ère tot estonat "non tant peth volum economic que supause [era pana e es sues consequéncies], senon

pera imatge", (pèrta d'imatge).

Des d'alavetz, aué s'entenen mès critiques ath creishement urbanistic, emparelhat damb eth negòci dera nhèu, qu'a patit es darrèri ans eth país damb era complexitat des administracions araneses e deth Govern dera Generalitat de CiU, qu'an concedit, entre uns auti favors, era possibilitat de bastir ua macrourbanizacion ena Val de Ruda. Aguesta politica s'a basat ena proliferacion de dusaus residéncies sense tier en compde es infraestructures e es equipaments, ne tanpòc es besonhs demografics.

Urbanisme e sostenibilitat

Per aquerò, eth Departament de Politica Territorial e Òbres Publiques dera Generalitat contactèc damb eth Conselh Generau tà redactar un Plan Director que determine es infraestructures d'accessibilitat exteriora,

DONADES Al 2002, el nombre de vivendes de nova planta començades era de 346 i el d'acabades, de 372. Cap de protecció oficial. Al 1992, les xifres es reduïen a 116 i 148, respectivament. Avui hi ha unes 30.000 segones residéncies, ocupades 15 dies a l'any de mitjana.

Otro crecimiento es posible

Durante dos décadas Aran ha mantenido un crecimiento económico importante. Pero hoy este modelo muestra síntomas de agotamiento. El monocultivo de la nieve comporta grandes operaciones inmobiliarias que generan situaciones de saturación urbanística con la consiguiente desestructuración de los precarios equilibrios territoriales del país. La proliferación de segundas residencias muestra el desequilibrio entre oferta y demanda, basado en el consumo acelerado del suelo. Esto mengua el potencial turístico desde la perspectiva del paisaje, del interés cultural e identitario. A lo que se suma la incapacidad de los responsables de las políticas públicas para resolver el problema del alojamiento que afecta sobre

Hay que redactar un Plan Estratégico del Turismo

todo a los jóvenes y a los trabajadores. Por eso habría que crear un instituto arané de la vivienda para poner en el mercado viviendas de alquiler.

El territorio necesita un Plan Estratégico del Turismo para definir los parámetros del crecimiento del mercado turístico con la participación del sector en las decisiones que le afectan. Así, el Plan Director, que ayuda a encarar con garantías el desarrollo de Aran, llevaría a cabo las conclusiones de este Plan Estratégico, que lamentablemente rechaza el *Conselh*.

es comunicacions intèrnes, eth subministrament energetic, eth desvolopament estrategic deth torisme, eth modèu d'urbanizacion e es ahèrs ambientaus. Aguest Plan Director permeterà definir naues perspectives tà arténher un desvolopament mès racionau.

Era Unitat que posse a Aran

Unitat d'Aran demane tath país representacion pròpria en Senat e mès participacion ciutadana enes ahèrs politics aranesi

A. M.

I auie fòrça gent. Militants, personalitats politics coma eth president dera Generalitat, Pasqual Maragall, e eth president d'Aragon, Marcel·lí Iglesias. Ah, e "cares naues", coma a remercat quauque vielh militant. Era confidança en Unitat d'Aran (UA) creish. Toti (convidats, militants) s'a-massèren en otèl Tuca tà balhar supòrt ath IVau Congrès Nacionau d'UA. Eth partit qu'ara presidís Arturo Calbetó commemòre enguan eth 25au aniversari dera sua fondacion (*25 ans hènnt país* ei eth lèma deth Congrès). UA celèbre eth Congrès damb eth convenciment qu'a estat eth motor ideologic deth desenvolupament politic e sociu deth país des de 1979 enquia ara.

"Después deth IVau Congrès Nacionau d'Unitat d'Aran, eth partit se sent mès fòrt politicament peth supòrt popular que recep"

Mès tanben –surtot– campe tath futur. Damb ua volentat: qu'es "institucions araneses agen credibilitat, siguen mès participatives e servisquen entà hèr créisher era consciència de país e entà encastrar era diuèrsa realitat sociu dera val", coma afirmèc eth sòn secretari generau, Paco Boya [veir er article *25 anys de politica aranesa*]. Damb prepauses concretes: era possibilitat qu'Aran age representacion pròpria en Senat

Con el IVau Congrès Nacionau, Unitat d'Aran se siente más fuerte políticamente por su creciente apoyo popular en las últimas elecciones. Por ello reivindica que Aran tenga representación propia en el Senado y apuesta por abrirse a la sociedad aranesa con la voluntad de conseguir un Aran más justo y democráticamente más participativo.

Un des moments deth IVau Congrès Nacionau d'Unitat d'Aran.

damb era eleccion d'un senador, era creacion dera figura deth representant deth Setau Terçon (eth coordinador de toti es afiliats d'UA que demoren dehòra d'Aran), eth refòrç dera figura deth president deth partit ath marge dera executiva damb estatuts pròpris. Damb, en fin, uns objectius sociaus, economics, culturaus e educatius entàs quaus s'an elaborat ues mesures que van des dera redaccion deth Plan Estrategic deth Torisme Aranés enquiara creacion deth Conselh dera Lengua e era Cultura Aranesa.

Es dus documents aprovadi en Congrès recuelhen aguesti punts. Eth primèr tèxte ei dedicat ara organizacion interna per çò que tanh ara modificacion dera organizacion dera assemblada de militants tà qu'eth partit pogue auer mès sintonia damb era societat

en generau. Eth dusau hè ua analisi sus era situacion politica actuau e des darrèri 25 ans, e a partir d'aguesta analisi plantege es nauvi rèptes e objectius.

Eth hantauma deth Congrès

D'aguest Congrès a gessut un hantauma. Semble que despús deth Congrès, eth partit UA se sent mès fòrt e coesionat politicament, non sonque pera presència de "cares naues", senon tanben per çò que vòlen dèder aqueres cares: eth fòrt assolidatge deth partit en territòri. UA siguec era prumèra fòrça politica enes darrères eleccions municipaus e generaus. E per 17 vòts non arthenec era sindicatura d'Aran. Aguest ei er hantaume d'UA... Ben ues autes Catalonha e Espanha un estat possibles, per qué non un aute Aran? Era drete que govèrne eth país comence a tremolar...

Unitat d'Aran porta 25 anys "fent país". Per això, ara, en el seu IVau Congrès Nacionau, aposta per que les institucions araneses guanyin en credibilitat, siguin més participatives i alhora puguin servir per augmentar la consciència de país i per encaixar la diversa realitat social de l'Aran, segons el seu secretari general, Paco Boya.

25 anys de política aranesa

FRANCESC X. BOYA I ALÓS*

A les acaballes del franquisme, els aranesos van constituir una associació de veïns anomenada *Es Terçons*. En aquell moment encara no era possible la legalització dels partits polítics i les associacions de veïns eren l'única alternativa per organitzar la població en plataformes que tenien, en el cas aranès, objectius molt concrets. Calia la mobilització ciutadana per recuperar la memòria històrica i reclamar als ponents de l'Estatut de Sau el reconeixement de la singularitat política de l'Aran i la seva llengua pròpia. El poble de Catalunya es mobilitzava també per actualitzar els seus drets nacionals i semblava raonable que l'altra llengua pròpia de Catalunya trobés també la comprensió i l'emparament de les institucions catalanes.

Va ser l'any 79, en què bona part del moviment associatiu *Es Terçons* va fer el pas per esdevenir un partit polític d'arrel aranesa en la família de la socialdemocràcia. Unitat d'Aran va sorgir en aquell moment com un partit que va aglutinar sensibilitats nacionals i progressistes, disposades a fer front al desgavell urbanístic de l'època, l'espoli dels boscos i la manca de serveis públics als nostres municipis. Aquelles eleccions de l'any 1979 van ser un èxit per a Unitat d'Aran i per al país, en tant que es van aconseguir aquells objectius vitals per l'Aran, és a dir: les normes subsidiàries, la protecció dels boscos, la dotació de serveis públics, i la normativa ortogràfica de l'aranès, per citar algunes d'aquestes fites aconseguides en aquelles primeres legislatures.

Va ser però en el reconeixement de l'especificitat política aranesa i de les institucions on els avenços es van fer esperar una dècada. No és en aquest article on vull analitzar les causes d'aquest retard, ni tant sols les causes polítiques que van originar aquesta manca de reconeixement, perquè això ja forma part de la història. Però és saludable, ara que han passat aquests 25 anys de presència d'Unitat d'Aran a la vida política aranesa, reconèixer el paper fonamental de la nostra

objectius de primer ordre. Són reptes que ara s'han d'encabir en un àmbit polític que ja s'ha definit en unes institucions pròpies que avui tenen a més, una paritat de representació política que posa de manifest la important quota de representativitat institucional que té Unitat d'Aran en aquesta nova etapa, sent el primer partit a les eleccions municipals.

És en aquest context que ara volem afrontar el futur, amb la certesa que el recorregut d'aquets 25 anys ens donen la solidesa per avançar en les noves fites. I fer-ho consegüentment, amb la voluntat d'augmentar la capacitat d'autogovern per fer-lo més pròxim, i garantir la pervivència de la nostra llengua i la nostra cultura. I això sense oblidar que la nostra és una societat canviant i més multicultural. Per tant, aquest repte té ara un significat més important i es fa imprescindible la implicació dels ciutadans en els afers del país. Hem de fer avançar la idea que una realitat com l'Aran, plena d'oportunitats, no pot ser excloent, ni endogàmica. Ens cal un país obert, integrador i que s'afirma sobre les seves arrels i en la seva voluntat de ser.

Unitat d'Aran vol seguir sent un instrument de la societat per aconseguir aquestes fites, per convidar a la participació ciutadana en la política aranesa, i per ser una eina de transformació de la societat, perquè aquest ha de ser l'objectiu dels partits polítics. Amb aquest esperit hem fet país en aquests 25 anys, amb voluntat de servei i de treball en favor dels ciutadans i ciutadanes que viuen i treballen en aquesta vall.

*SECRETARI
GENERAL
D'UNITAT D'ARAN

"Unitat
d'Aran vol
ser una
eina de
transfor-
mació de
la societat
aranesa"

formació en la consecució del reconeixement que l'any 1990 es va plasmar a la Llei 16/1990, del Règim Especial de la Vall d'Aran, mitjançant la qual es van reinstaurar les institucions abolides el 1834 i reclamades per *Es Terçons*.

Aran viu ara nous temps de creixement econòmic i poblacional en un context canviant, on el turisme ha esdevingut el principal motor econòmic, situant-lo en un lloc capdavanter tant a Catalunya com a Espanya. Els reptes i els problemes són, per tant, diferents d'aquells als quals es van enfrontar els primers alcaldes democràtics, però no per això, menys importants. Consolidar i ordenar el creixement, harmonitzar-lo amb la preservació mediambiental i garantir una societat equilibrada i justa en un context complex com el nostre són

ERA COMUNA

Marcabrun

**Era politica
que torne**

Eth viratge tara esquèrra que s'ei encetat. Despús de Catalonha, siguec Espanha, despús d'aguesta, França, Occitània. E era dreita tanben queirà en Aran, a on lèu lèu pèrd eth poder. Semble qu'era politica torne a interessar, mès aguest còp des de un aute subjècte istoric que comence a diboishar un nau orison. Era naua subjectivitat ei tant importanta coma es institucions ena transformacion des consciéncias. Era idia de democràcia ja non se correspon tant damb es mecanismes dera representativitat (que tanben). Ara se daurissen naua espacis d'autogestion o de participacion, a viatges dehòra des partits, e d'auti amassa damb es partits, tot transformant-les. Semble qu'Unitat d'Aran ac a comprenut. Vò apressar-se ara societat cercant-i complicitats tà qu'ath madeish temps aguesta societat pogue participar enes ahèrs que li tanhen ena sua vida vidanta. Tanpòc cau desbrembar qu'es tendéncias des electorats confirmen era volentat de non renonciar as drets sociaus arthenhudi damb er Estat de benestar, er actiu fondatau dera sociaudemocràcia. Totun, era justícia distributiva non ei un programa politic, senon qu'era madeisha politica brotoe deth conflicte sociau entà organizar era comunautat des deth bròt conflictiu deth *demos* ena vida publica. Ei alavet quan era politica a de repensar era causa publica entà integrar; quan era politica torne.

© ORIOL ALAMANY
www.alamany.com**El ámbito de la cultura**

El Conselh dera Cultura Aranesa abre una reflexión colectiva sobre las políticas culturales

A. M.

El término "cultura" suele englobar distintas realidades y al final de tanto abarcar se queda con todo menos con su contenido esencial. A ello contribuye la banalización de la cultura generalizando su presencia y sus usos, su instrumentalización política, su conversión en mercancía, etc. La cultura se hace subcultura. Hay actividades, como las artes, que crean productos pertenecientes a un ámbito de recursos sobre el que pueden recaer ciertas decisiones. Este ámbito es la "cultura". Así, una política cultural consistirá en la asignación de recursos para obtener los objetivos fijados democráticamente.

Por eso parece necesario crear ese ámbito en que la sociedad y los agentes de la cultura estén representados para debatir los objetivos, acciones y proyectos culturales; y para fomentar y garantizar la participación ciudadana para preservar e impulsar la cultura y la lengua aranesas. Este espacio sería para Unitat d'Aran el *Conselh dera Lengua e era Cultura Aranesa*, que propone al Sindic y al Conselh Generau.

Nuestras actividades creadoras forman uno de los vestigios vivos de la cultura occitana. Esto les aporta un simbolismo y un relieve si tenemos en cuenta la situación grave en la que se encuentra esta cultura en el territorio francés. En este sentido, traspasadas las competencias de cultura de la Generalitat al Conselh, la situación de las pocas estructuras culturales y sociales que trabajan por la cultura aranesa es débil.

Es confortadora la reflexión que ha abierto Unitat d'Aran con su propuesta para que la política cultural incentive la creación cultural y el asociacionismo del país, por encima de los intereses de los partidos políticos. El Conselh Generau no ha impulsado una política cultural abierta. Por el contrario, ha optado por un modelo personalista y excluyente, neutralizando la idea de vanguardia, renovación, crítica, de la cultura. Por tanto, parece decisivo revisar las actuales formas de intervención de la administración en la dotación y transparencia de ayudas a la cultura. Para que la cultura no devenga subcultura.

El Conselh Generau ha optado por una política cultural excluyente